

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 73

van **FILIP BRUSSELMANS**

datum: 13 december 2019

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Leesplezier bij kinderen - Stimuli

Uit het recentste PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment) blijkt dat het leesplezier van de Vlaamse kinderen zienderogen daalt. De bekende auteur van kinderliteratuur Marc De Bel reageert op deze uitslagen niet verwonderd:

“Ministers en commissies promoten, subsidiëren en bekronen al decennialang rijkelijk schrijvers van boeken die kinderen niet graag lezen.”

Er ontstaat in de sector stilaan een oproep om beleid te voeren in het voordeel van auteurs/boeken die kinderen wel graag lezen, in plaats vanodeloos geld te stoppen in ‘literatuur’ die nooit de boekenplank verlaat.

In de beleidsnota van de minister staat onder meer: “Literatuur Vlaanderen (voormalig VFL) kan rekenen op een extra investering. We werken daarbij verder aan een gedragen én duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid over diverse beleidsdomeinen heen.”

1. Wat is de reactie van de minister op de uitspraken van De Bel? Erkent de minister het probleem?
2. Hoe wil de minister de in de beleidsnota vermelde extra investering precies aanwenden? Is er specifiek voor kinderen in een extra investering voorzien?
3. Overweegt de minister een systeem uit te werken waardoor succesvolle auteurs meer ondersteuning krijgen?
4. Kan de minister een lijst bezorgen van de gesubsidieerde auteurs? Indien mogelijk met een onderverdeling van genre of grond van subsidie.
5. Zijn er voor de gesubsidieerde auteurs verkoopcijfers bekend? Kan de minister die eveneens bezorgen?
6. Plant de minister andere initiatieven om de middelen efficiënter in te zetten?
7. Plant de minister andere initiatieven om het leesplezier bij kinderen te bevorderen?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 73 van 13 december 2019

van **FILIP BRUSSELMANS**

1. Met haar subsidies voor literaire creatie stimuleert Literatuur Vlaanderen een breed en rijk aanbod van literair werk, dat ze tot bij zo veel mogelijk lezers wil brengen. Wat de uitspraak van Marc De Bel betreft wil ik graag even de feiten op een rijtje zetten:

- Alle auteurs en illustratoren kunnen een werkbeurs aanvragen die hen tijd en ruimte biedt om te werken aan nieuwe literaire creaties. De adviescommissies die de aanvragen beoordelen bestaan uit experts in een bepaald genre: auteurs, vertalers, journalisten, academici, uitgevers of leden van een literaire vereniging. Literaire kwaliteit is het belangrijkste criterium voor een werkbeurs.
- Het succes van een auteur is geen criterium om een beurs toe te kennen, maar dat betekent niet dat succesvolle auteurs niet in aanmerking komen voor een werkbeurs. Als de auteur literair kwaliteitsvol werk kan voorleggen, zal de adviescommissie dat zeker honoreren. Wel werkt Literatuur Vlaanderen met een inkomensgrens (gedetailleerde info hierover vindt u in het [reglement](#) werkbeurzen). Daardoor doen succesvolle auteurs vaker geen beroep op de werkbeurzen, omdat ze te veel verdienen en hun toegekende werkbeurs maar gedeeltelijk of niet zou worden uitbetaald.
- Naast de werkbeurzen ondersteunt Literatuur Vlaanderen ook schrijvers en illustratoren die auteurslezingen geven in scholen en bibliotheken. Hier zijn de publicatie bij een professionele uitgeverij en het leesbevorderende karakter van de lezing de belangrijkste criteria. Ruim zevenhonderd auteurs (waaronder ook Marc de Bel) doen daar een beroep op. Deze lezingen zijn een succesvol instrument als het gaat om kinderen zin te geven in lezen.

Algemeen is het duidelijk dat Vlaanderen heel wat sterke literaire kinder- en jeugdauteurs en illustratoren heeft, die ook internationaal hoge ogen gooien en bekroond worden. Ook aan het lezen door kinderen/jeugd wordt ruim aandacht besteed, het grote succes van de Kinder- en Jeugdjury, met 9.222 deelnemende kinderen en jongeren tussen 4 en 16 jaar in 2018-2019, is daar een mooi voorbeeld van. Dat is mede ook te danken aan de jarenlange investering door Literatuur Vlaanderen in de ontwikkeling van deze auteurs en illustratoren en in het letterenveld in Vlaanderen.

2. De extra middelen die zijn toegekend voor 2020 aan Literatuur Vlaanderen zijn in de eerste plaats bedoeld om de basiswerking van de organisatie te garanderen. Over het toekomstige beleid van Literatuur Vlaanderen en de ondersteuning van het boeken- en letterenveld zal ik nog met Literatuur Vlaanderen in gesprek gaan, op basis van een voorstel van meerjarenplan dat Literatuur Vlaanderen tegen de zomer zal aanleveren. Dat plan moet de basis vormen voor de gesprekken over een nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering voor 2021-2025.

Literatuur Vlaanderen geeft uitdrukkelijk aan dat in dat meerjarenplan vanzelfsprekend rekening zal gehouden worden met de prioriteiten die de Vlaamse Regering naar voren schuift, waaronder een gedragen en duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid over de diverse beleidsdomeinen heen.

3. Neen, binnen het huidige systeem komen alle auteurs die literair kwaliteitsvol werk leveren in aanmerking voor werkbeurzen, ook de meest succesvolle, maar de uitbetaling ervan wordt afgestemd op een vooraf bepaalde inkomensgrens (cfr. supra).

Bovendien genieten ruim 700 auteurs van financiële en logistieke ondersteuning voor hun auteurslezingen, en ondersteunt Literatuur Vlaanderen schrijvers en illustratoren ook onrechtstreeks via organisaties als Iedereen Leest, Poëziecentrum, Passa Porta, enzovoort.

4. Op de pagina [toegekende steun](#) op de website van Literatuur Vlaanderen kan u een overzicht vinden van alle subsidies die Literatuur Vlaanderen heeft toegekend vanaf het ontstaan van de organisatie in 1999. Daarbij kan u onder meer zoeken op subsidieregeling, jaar en genre.
5. Literatuur Vlaanderen vraagt geen verkoopcijfers op van de auteurs die een werkbeurs aanvragen. Hoe goed een boek verkoopt is immers geen beoordelingscriterium. Daarnaast is het ook zo dat er geen resultaatverbintenis aan deze subsidie is gekoppeld en het is dus niet zo dat een werkbeurs ontvangen, betekent dat een auteur x aantal exemplaren moet verkopen. Ook aan de auteurs aan wie een werkbeurs werd toegekend, worden daarom geen verkoopcijfers opgevraagd.

Literatuur Vlaanderen vindt het natuurlijk wel belangrijk dat de boeken die worden ondersteund een weg vinden naar het publiek. Daarom worden enkel auteurs gesubsidieerd die boeken schrijven die bij een professionele uitgever worden uitgegeven, en bijgevolg in de bibliotheek en de boekhandel uitgeleend en gekocht kunnen worden. Dit is wel een formeel beoordelingscriterium.

Tot slot wijst Literatuur Vlaanderen nog op een kleine nuancering bij de relatie tussen verkoopcijfers en succes: deze cijfers zeggen namelijk niet alles over de impact en het succes van een auteur. In genres als poëzie bijvoorbeeld ligt de verkoop van bundels heel laag, maar worden dichters wel vaak uitgenodigd op literaire podia of in de klas of bibliotheek. Ook bij kinder- en jeugdliteratuur ziet men dit: er zijn heel wat ontleningen in bibliotheken, en kinder- en jeugdauteurs zijn de grootste groep auteurs die lezingen geven in scholen en bibliotheken. Maar leven van de verkoop van hun boeken kunnen die auteurs zelden.

6. Literatuur Vlaanderen zet haar middelen mijns inziens op een efficiënte manier in. Dit blijkt uit de jaarverslagen van de organisatie en de jarenlange appreciatie voor de werking van de Commissie Cultuur. Als er zich al discussiepunten aandienen, dan zijn die met name het gevolg van het feit dat Literatuur Vlaanderen -net als iedereen- keuzes moet maken in de inzet van haar middelen omdat de subsidievraag nu eenmaal hoger ligt dan de beschikbare middelen. Het gaat dan bijvoorbeeld over het steeds stijgende succes van de auteurslezingen en van de subsidies voor vertalingen van Vlaamse literatuur.
7. Er lopen -via Literatuur Vlaanderen- al heel wat initiatieven om leesplezier te versterken, zoals:
 - De door Literatuur Vlaanderen ondersteunde auteurslezingen zijn een heel effectief instrument om kinderen (meer) plezier te doen krijgen in lezen. De lezingen kennen een spectaculaire groei, met 3.000 lezingen voor 141.000 lezers in 2018, waarvan 66 procent of 95.000 voor leerlingen van het kleuter- tot het middelbaar onderwijs. In 2019 gaat het om minstens 100.000 leerlingen. De grootste leeftijdsgroep is tussen 6 en 12 jaar. Literatuur Vlaanderen investeert hier 300.000 euro in per jaar.
 - Iedereen Leest, dat het leesbevorderingsbeleid uitvoert in opdracht van Literatuur Vlaanderen, heeft talrijke succesvolle initiatieven om leesplezier bij kinderen te

stimuleren. Meer informatie vindt u op de website van Iedereen Leest, enkele voorbeelden:

- o Boekstart
- o Voorleesweek
- o Jeugdboekenmaand
- o Kinder- en Jeugdjury

Begin januari had ik ook al een gesprek met vertegenwoordigers van het BoekenOverleg, het officiële aanspreekpunt van de boeken- en letterensector, om te praten over toekomstige acties. Daar werd afgesproken dat het BoekenOverleg een inventaris zal maken van een aantal best practices. Het zal daarbij ook aantonen wat het effect is van bepaalde acties, zoals deskundigheidsbevordering, de Kinder- en Jeugdjury, auteurslezingen en Boekstart. Op basis van deze input zullen dan afspraken gemaakt worden met het Boekenoverleg over eventuele nieuwe of vervolgacties.

De aandacht voor en het belang van een gedragen én duurzaam taal- en leesbevorderingsbeleid is, zoals duidelijk bepaald in het regeerakkoord, natuurlijk een beleidsdomeinoverschrijdend thema. Daarom zal ook een overleg gepland worden met Onderwijs en Welzijn om te praten over beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking.